

Számlázó programok adatszolgáltatásának szabályai

2017. június 27-én jelent meg a 23/2014. (VI. 30.) NGM rendelet módosításának tervezete, mely a számlázó programok adóhivatal felé történő adatszolgáltatásról szól. A rendelet tervezetben a hatályba lépés dátuma 2018. július 1., mely időpontig még számos ponton várhatóak pontosítások, kiegészítések, valamint a műszaki követelményekkel kapcsolatos tájékoztatás megjelenése. A rendelet tervezet céljai között szerepel ugyanakkor, hogy az adózók tudjanak tervezni a számlázó programokkal szembeni követelmények megváltoztatásának informatikai, fejlesztési hatásaival, megfelelően fel tudjanak készülni a jövő nyári időpontra.

Adatszolgáltatás célja, adminisztratív hatása

A tervezet alapvető célja, hogy megváltoztassa a számlákról készült adatszolgáltatási kötelezettséget úgy, hogy ne okozzon jelentős többlet adminisztrációs terhet, ne kerüljön sokba sem az adózók sem pedig az állam részére, elősegítse a gazdaság fehéritését és összhangban legyen a közösségi szabályokkal is. Az online számla adatszolgáltatás megteremtésével az adóhivatal számára gyors és közvetlen rálátása lesz a gazdasági folyamatokra, mellyel a kockázatelemzés hatékonyságát tudja javítani. A számla kiállító adózók számára az adatszolgáltatás a napi munkavégzésben nem jelentkezne feladatként, hiszen azt automatizáltan a számlázó program végzi. Számlabefogadói oldalon átmenetileg megmaradna az adóbevallás melléklete alapján történő adatszolgáltatás, melyhez kap adóhivatali szolgáltatást is.

Az intézkedésnek van adminisztratív teher csökkentő hatása, mely a kezdeti költségeket hosszabb távon ellensúlyozhatja. Ugyanakkor a vállalkozások számára előnyt jelenthet, hogy a kiállított számla tényéről és tartalmáról közel valós időben értesülhetnek, függetlenül a számla megküldésének módjától.

Az adminisztratív teher csökkenés a tételes belföldi összesítő jelentés elkészítésével kapcsolatban érhető tetten. 2018. július 1-től a belföldi összesítő jelentés értékhatára a jelenlegi 1 millió forintról 100 ezer forintra csökken. Az ezzel együtt járó adminisztratív teher kiváltását jelenti a számlázó programok automatikus és elektronikus adatszolgáltatásának kialakítása. Lényegében ezzel a technikával az adóhivatal a számla kiállítását követően szinte azonnal tudomást szerez a kiállított számla tényéről, tartalmáról, nyilvántartásba veszi a számlát, mely nyilvántartás helyettesíti a belföldi összesítő jelentést.

Számlázó program bejelentési kötelezettségének megszűnése

A rendelet tervezet alapján a jelenlegi számlázó program bejelentési kötelezettség megszűnik. A számlázó programokkal szemben követelmény lesz a számla és a számlával egy tekintet alá eső okirat adattartalmának adóhatóság felé történő továbbítása. Az adatszolgáltatási kötelezettség nem terjed ki a számlázó programból kiállított összes bizonylatra. Amennyiben a számlázó program egyéb számviteli bizonylatot vagy nyugtát is előállít, azoknak értékhatártól függetlenül nem kell szerepelniük az adatszolgáltatásban.

Adatszolgáltatással érintett számlák

Az Adózás rendjéről szóló törvény 31/B §-a 2018. július 1-től a következő bekezdéssel egészül ki várhatóan: „Az általános forgalmi adó alanya külön jogszabályban meghatározott elektronikus módon adatszolgáltatást teljesít az állami adó- és vámhatóság részére azon számlázási funkcióval rendelkező programmal kibocsátott számlák külön jogszabályban meghatározott adattartalmáról, amelyekben egy másik, belföldön nyilvántartásba vett adóalanyra áthárított adó összege a 100 000 forintot eléri vagy meghaladja. Az adóalany ezen számlákat érintő módosításról vagy érvénytelenítésről is külön jogszabályban meghatározott módon elektronikus adatszolgáltatást teljesít.”¹

1) 2016. évi LXVI. törvény az egyes adótörvények és más kapcsolódó törvények, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény módosításáról, melynek 161. §-nak és 200. § 15-16 hatályba lépését a 2017. évi LXXVII. törvény egyes adótörvények és más kapcsolódó törvények módosításáról 2018. július 1-re halasztotta el.

A gyakorlatban a fentiek azt jelentik, hogy a számlázó programnak ki kell válogatnia az alábbi feltételeknek megfelelő bizonylatokat:

- A bizonylatnak számla vagy számlával egy tekintet alá eső bizonylatnak (pl. módosító számla, sztornó számla) kell lennie.
- A számlán szereplő vevőnek magyar adóalanynak kell lennie
- Az áthárított adó összegének a 100 ezer forintnak vagy annál magasabbnak kell lennie
- Az előző feltételtől függetlenül amennyiben egy jelentés köteles számlának a módosításáról, érvénytelenítéséről szól a bizonylat, akkor a számla is jelentés kötelessé válik

A fenti feltételeket annyiban szükséges kiegészíteni, hogy 2017. január 1-től hatályba lépett az áfa törvényben a számlával szemben támasztott feltételként, hogy a 100 ezer forintot elérő vagy meghaladó bizonylatok esetében, amennyiben a számla befogadója szintén adóalany, akkor a számla befogadójának az adószámát fel kell tüntetni.

Előzetes regisztráció

A rendelet tervezet alapján az adatszolgáltatás megkezdésének a feltétele az előzetes regisztráció. A regisztráció kettős regisztrációt jelent: számlázó program és végpont regisztrációja. A regisztráció célja, hogy az adóhivatal be tudja azonosítani azt a helyet és azt a számlázó programot, mely az adatot szolgáltatja. A számlázó program azonosításának akkor van jelentősége, ha egy számlázóprogram nem megfelelően kommunikál az adóhivatallal. Ekkor ugyanis az adóhivatal nem csak a szoftvert használókat tudja erre figyelmeztetni, hanem a probléma hatékonyabb elhárítása érdekében fel tudja venni a kapcsolatot a szoftver fejlesztőjével.

Az adatszolgáltató végpont minden esetben egyedi számlázó programot jelent. Például ha egy társaságnak van öt telephelye, mely telephelyeken elkülönült számlázó programok futnak, akkor öt végpont regisztrációra van szükség. Ez független attól, hogy a számlázó programok az öt telephelyén ugyan olyan típusú és verziószámú szoftver vagy sem, hiszen mindegyik önálló adatszolgáltató végpontnak minősül. Amennyiben az öt telephelyet egy központi számlázó rendszer szolgálja ki, akkor egy számlázó programnak minősül, így egy végponti regisztrációra van szükség.

Az adatszolgáltatás kizárólag a regisztráció elvégzését követően kezdhető meg, hiszen az adatszolgáltatás technikájának részét képezi a regisztráció során kiadott egyedi azonosítók. Az egyedi azonosítók beazonosítják az adóhivatal számára az adózót, a számlázó programot, valamint a számlázó program helyét. Az előzetes regisztrációnak és az egyedi azonosítónak szerepe van az autentikációban és az esetlegesen előforduló hibák forrásának beazonosításában is.

Adatszolgáltatás technikája

Az adatszolgáltatást a számlázó programnak alapvetően automatikusan kell elvégeznie, a jogszabályi rendelkezés alapján nem szükséges az emberi beavatkozás. A jogszabály is a számlázó programmal szembeni kötelezettségként írja le az adatszolgáltatást. Tehát a számlázó programnak szükséges alkalmasnak lennie arra, hogy az adatszolgáltatási kötelezettségnek emberi beavatkozás nélkül eleget tudjon tenni.

Az adatszolgáltatást az előzőekben leírt feltételeknek megfelelő számlákról kell elvégeznie a számlázó programnak akkor, amikor a számlát lezárta, a számlán további módosításnak nincs lehetősége. Tehát a kiállított számlákról szükséges az adatszolgáltatást megtennie a programnak, függetlenül attól, hogy átadásra ténylegesen mikor kerül sor.

A számla kiállítás folyamatában előfordulhatnak olyan esetek, amikor a kiállított számla nem megfelelő adattartalommal készül el, ezért az érvénytelenítésre kerül és egy új számla kerül kiállításra. Amennyiben a nem megfelelő adattartalmú számla adatszolgáltatás köteles, akkor függetlenül attól, hogy mikor érzékeli a számla kiállító a problémát, az adatszolgáltatásnak meg kell történnie. Ezt követően az érvénytelenítő számláról is szükséges adatot szolgáltatni, majd a helyes adattartalommal rendelkező számláról is (amennyiben megmarad az adatszolgáltatási kötelezettség, és nem összegelírás miatt kellett érvényteleníteni a bizonylatot). Vállalatirányítási rendszereknél jellemző megoldás, hogy a kiállítás napján érvénytelenített számlák nem kerülnek bele a könyvelésbe, de ettől függetlenül az adatszolgáltatásnak meg kell történnie.

Az adatszolgáltatásnak a számla, számlával egy tekintet alá eső okirat kiállítását követően haladéktalanul, de legfeljebb 24 órán belül kell megtörténnie. Az elsődleges adatszolgáltatási kötelezettség az azonnali adatküldés.

Ugyanakkor vannak olyan számlázási rendszerek, ahol technikailag az azonnaliság követelménye nem tud teljesülni. Ilyen lehet például amikor a számlák nagy tömegben készülnek el, mely esetben technikailag az azonnali adatszolgáltatás nem kivitelezhető. A jogszabály tervezet ugyanakkor az ilyen típusú rendszerek esetében a 24 órán belüli adatszolgáltatás tartja még elfogadhatónak, tehát a számlázó rendszerek kialakításánál ezt a kötelezettséget figyelembe kell venni.

Előfordulhatnak olyan esetek, amikor a számla kiállítását követő 24 órán belül sem tud megtörténni az adatszolgáltatás, például internet hálózati problémák adódhatnak, az adóhivatali fogadó rendszerénél is előfordulhatnak üzemzavarok, tervezett karbantartások, amikor a rendszer nem működik. Ezekben az esetekben a probléma elhárultát követően legfeljebb 24 órán belül szükséges az adatszolgáltatásnak megtörténnie. Ugyan ez vonatkozik azon esetekre is, amikor a számlázó program hibája miatt nem történik meg az adatszolgáltatás.

A számla kiállítását nem feltétlenül a számla kiállításra kötelezettnek kell elvégeznie. Ezt megteheti a vevő is önszámlázás esetén, de a kiállításra kötelezett más társaságot is megbízhat a számlának előállítására, megküldésére. Az adatszolgáltatási kötelezettség bár a számla kiállításra kötelezettet terheli, ugyanakkor technikailag a számlázó program fogja teljesíteni ezt a kötelezettséget. Így ezekben az esetekben elválik egymástól az adójogi kötelezett és a kötelezettséget teljesítő vállalkozás. Amennyiben a számlázással meghatalmazott társaság nem Magyarországon található, akkor a külföldi társaság számlázó rendszerét is fel kell készíteni a számlaadat szolgáltatásra.

Előfordulhat, hogy a számla kiállításra kötelezett több számlázási szolgáltatóval is kapcsolatban van, de vannak olyan esetek is, amikor egy számla előállítási folyamatába több szolgáltató is bekapcsolódik. Ezekben az esetekben fontos meghatározni, mely szolgáltatónál található számlázó szoftver. Előfordulhat, hogy több szereplőnél is találunk számlázó szoftvert, ugyanakkor a számla kiállítását csupán egy fogja elvégezni, a kiállítás folyamatában az azt

megelőző szoftverek nem fognak számlázó szoftvernek minősülni. A számlázó szoftver nem feltétlenül a szolgáltatási lánc utolsó szoftverét jelenti. A számlázó szoftvernek az egyik legfontosabb tulajdonsága, hogy nyilvántartást vezet a kiállított számlákról, mely számlák sorszámait a jogszabályoknak megfelelően kezeli, így garantálja például a kihagyásmentességet, ismétlődés mentességet, folyamatos elszámolást. Ha megvizsgáljuk a kiállított számlát, az azon szereplő számla sorszám mutatja meg azt, mely szoftvert kell számlázó szoftvernek tekinteni. A jogszabályi kötelezettségeknek ennek a szoftvernek szükséges eleget tennie, tehát ettől a szoftvertől kell várunk az adatszolgáltatást.

Komplex vállalatirányítási rendszereknél felmerülhet annak a kérdése is, hol kezdődik és hol végződik egy számlázó rendszer. De akár a vállalatirányítási rendszer határainak a megállapítása is kihívásokat jelenthet. Az adatszolgáltatásnál megfelelő megoldást jelenthet, ha a vállalatirányítási rendszeren belül egy elkülönült modul végzi az adatszolgáltatást, vagy a vállalatirányítási rendszerhez szorosan kapcsolódó informatikai megoldáson keresztül érkezik az adóhivatalhoz a számlaadat.

Adatszolgáltatás struktúrája, formátuma

Az adatszolgáltatás XML alapú fájlra épül, melynek struktúrája eltér az adatexport struktúrájától. Az adatszolgáltatás struktúrája több elembe épít az OECD ajánlasként megjelenő SAF-T szabványra, ugyanakkor számos helyen eltérést is mutat. A séma kialakításánál figyelembe vételre került a számlázó programok adatexportjával kapcsolatos tapasztalatok is.

Az adatszolgáltatás sémájának kialakítása során fontos szempont volt az időtállóság és a könnyű bővíthetőség is. Éppen ezért több olyan elem került nevesítésre a sémában, mely az áfa törvényben foglalt számla kötelező adattartalmának nem része. Az adatszolgáltatás jogszabályi kötelezettsége ugyanakkor az áfa törvényben a számlával szemben támasztott tartalmi követelményekre vonatkozik. Ez az adattartalom a jelenleg hatályos adatexportnál szűkebb adattartalmat jelent.

Az adatszolgáltatás alapelve, hogy egy XML adatállomány kizárólag egy darab számlát tartalmazhat. Amennyiben a számlázó program technikai okok miatt

egyszerre több számlaadatot küld meg az adóhivatal részére, akkor nem teheti meg ezt egyetlen adatfájlban, mindenképp fel kell darabolnia külön adatállományokba a számlákat.

Az adatszolgáltatás a következő főbb adatköröket tartalmazza:

- Adatszolgáltatás technikai adatai: pontos időpont, végponti azonosító
- Számlázó szoftver adatai: gyártó neve, szoftver elnevezése, verzió száma
- Számla jellege
- Eredeti számla adatai
- Módosító számla adatai

Az adatexportot sok kritika érte, főleg a címadat kezelés területén. Az adatszolgáltatásnál a rendelet tervezet melléklete két típusú címadatot különböztet meg: egyszerű címet és összetett címet. Az egyszerű címnél elegendő az országkód, irányítószám, település név és a további címadatok megadása. Tehát ebben az esetben az utca, házszám, emelet, ajtó szerinti bontást nem kell elvégezni. Amennyiben ez utóbbi elérhető a számlázó programban önálló adatként, akkor az összetett címadat szolgáltatást kell majd használnia a programnak.

A tételesoroknál megjelenik az EKÁER bejelentés azonosító száma, melyet akkor lehet feltüntetni, amennyiben az adott tétel EKÁER bejelentés köteles.

Az adatexporttól eltérően a kedvezményt nem csak összegszerűen lehet megadni, hanem százalékos értékben is. Hasonlóan az adatexporttól eltérő megoldása van az áfa értékének megadásának. Az adatstruktúra külön elemként tartalmazza az adó összegét forintban, illetve a számla pénznemében történő megadását. Az adatexport összesítő adataiból tételesor adatba került az adatszolgáltatásnál a fordított adózás jelzése. Alapvető újdonsága az adatstruktúrának, hogy a felhasználók bővíthetik. Külön hely került kialakításra az adatfájl karakteres, numerikus és dátum jellegű adatokkal történő kiegészítésének, bővítésének.

Összességében elmondható, hogy az adatszolgáltatás adatstruktúrája alapvetően eltér az adatexporttól, ugyanakkor számos olyan problémát, kihívást kijavít, ami a jelenleg hatályos adatexportban megtalálható. Ezen túlmenően kellően rugalmas, hogy a séma időállósága biztosítható

legyen. Ez a rugalmasság teremti meg annak a lehetőségét, hogy idővel az adóhivatal több szolgáltatást tudjon nyújtani annál, mint ami 2018-ban megjelenik.

Belföldi összesítő jelentés

A belföldi összesítő jelentést a számlázó programok adatszolgáltatása teljesen ki tudja váltani, hiszen a jelentéshez szükséges adatokat az adatszolgáltatás már tartalmazza. Amennyiben a társaság pénztárgéppel állít elő számlát, akkor abban az esetben sem keletkezik adatszolgáltatási kötelezettsége. Számla kiállítói oldalon egyedül a kézi számlatömb esetén szükséges az adatszolgáltatást megtenni, melyre külön adatszolgáltatási felület kerül kialakításra.

A jelenlegi jogszabályi tervezetek alapján számla befogadói oldalon ugyanakkor megmarad az adatszolgáltatási kötelezettség, tehát a belföldi összesítő jelentés nem fog teljesen eltűnni. Ugyanakkor ezen kötelezettség nem terjed ki a számla összes adatára, csupán a jelenlegi adatokra:

- Kibocsátó adószámának első nyolc számjegye
- Áfa alapja
- Áfa összege
- Számla sorszáma
- Teljesítés dátuma (ennek hiányában a számla kelte)

A 2018. július 1-jén hatályba lépő jogszabály alapján az adózóknak lehetőségük lesz lekérdezni a számla kiállítóként és számla befogadóként az adatszolgáltatással érintett számláikat. Így az adóhivatali rendszeren keresztül megnézhetik, hogy a partnereik milyen számlákról küldtek adatszolgáltatást, melyeknél ők voltak a vevők. Ez a felület lehetőséget fog adni az adózók részére, hogy a belföldi összesítő jelentésüket könnyebben előállítsák.

Bevezetés ütemezése

A bevezetésre három lépcsőben kerül sor, melyek közül az első két lépcső a tesztelést szolgálják. A társaságoknak, de inkább a szoftver fejlesztőknek 1 évük van a felkészülésre, mely idő alatt szükséges áttekinteni a jelenleg működő számlázó szoftvert és a szükséges módosításokat kifejleszteni, letesztelni. A tesztelés folyamatában különböző adóhivatali szolgáltatások is megjelennek. A 2017. június 27-én megjelent rendelet tervezet melléklete tartalmazza az

adatszolgáltatás struktúráját. Ezzel párhuzamosan megkezdte működését 2017. július 3-tól a <https://onlineszamla.nav.gov.hu> weboldal, melyen elérhető a legfrissebb információk az adatszolgáltatással kapcsolatban, valamint letölthető a fejlesztéshez szükséges XSD állomány is. Ezen túlmenően a szoftver fejlesztők tesztelhetik az általuk előállított XML adatállományok sémának való megfelelését is. Ehhez a NAV Külső Online Bejelentő és Adatszolgáltatási Keretrendszeréhez (KOBÁK) szükséges egy regisztrációt elvégezniük, melyen keresztül lehet a teszteléshez csatlakozni.

A tervek szerint 2018. január 1-vel lesz lehetőség arra, hogy ne egyedi adatfájl feltöltéssel, hanem a számlázó programok adatszolgáltatásán keresztül tudják a fejlesztők tesztelni az általuk fejlesztett programokat. Ettől az időponttól tesztelésen keresztül meg tud történni az adatszolgáltatás, erről a jogszabályi működésnek megfelelően információt kap a küldő szoftver. Ugyanakkor ez az adatszolgáltatás nem váltja ki a belföldi összesítő jelentést kibocsátói oldalon, mivel 2018. január 1-től kizárólag rendszer tesztelésre nyílik lehetőség.

2018. július 1-jén fognak hatályba lépni a számlázó programok elektronikus adatszolgáltatási kötelezettségét előíró jogszabályok, ezzel az időponttal fog változni az adatszolgáltatás összefüggése, így az adatszolgáltatás 1 éves felkészülési időt követően éles üzemi környezetben fog működni, a beérkezett adatok már érvényes adatszolgáltatásnak fognak minősülni.

Az adatszolgáltatás hasznosulási lehetőségei

A számlaadatok online adatszolgáltatása az adóhivatal számára rendelkezésre álló adatokat jelentősen meg fogja növelni, mely adatokat elsősorban a kockázatelemzés során tudja hasznosítani. A számlázási adatokat más adatokkal összekapcsolva hatékonyabb kockázatelemzési és kiválasztási rendszerek építhetőek fel, így várhatóan az adóhivatali ellenőrzések fókuszusa is egyre inkább a jelentős adózási kockázatot rejtő adózók irányába fog terelődni,

és a jogkövető adózók kevesebb számú ellenőrzéssel számolhatnak. Például egy számlázási láncolat felderítése is gyorsabb lehet, és már a bevallás beadását megelőzően az adóhivatali rendszerek ráláthatnak az adózók tevékenységeire, adózási kockázataira. További előnyként jelenik meg, hogy az adóhivatal az elemzéshez szükséges adatokhoz a gazdasági esemény megtörténtével szinte egyidejűleg jut hozzá, így az esetleges problémákra az adóhivatal korábban tud reagálni.

A számla adatszolgáltatás alapján adóhivatali szolgáltatások is megjelennek. Ezek közé tartozik például elektronikus számlázás elterjedését segítő megoldások, a számla adatok adózói lekérdezésének lehetősége.

Összegzés

Európa több országában már van számla adatszolgáltatási rendszer, melyek működési elvük tekintetében különböznek. Magyarországon bevezetésre kerülő rendszer bár merít a nemzetközi tapasztalatokból, ugyanakkor a magyar sajátosságok megjelennek benne. A magyar rendszer továbbra is kitart a bilaterális rendszer mellett, tehát nem elégszik meg az egyoldalú számlaadat szolgáltatással. Jelenleg a két oldal adatszolgáltatási technikája eltérő, ugyanakkor látható olyan folyamat is, melynél a befogadói adatszolgáltatás adminisztratív terhe csökkenhet. A kibocsátói oldalon nem feltétele a számla kibocsátásának az adatszolgáltatás megtörténte, az adatszolgáltatás nem szól bele a számla kiállítás fő folyamataiba. Lényegében egyfajta utólagos adatszolgáltatásról beszélünk, melynek online és azonnal a kiállítást követően kell megtörténnie.

A rendszer kiépítésének nem csak az a célja, hogy legyen online számla adatszolgáltatás, hanem ezeknek az adatoknak nagyon fontos felhasználási céljuk is van. Elsődleges cél az adóhivatali kockázatelemzési tevékenység hatékonyságának növelése, de ezen túlmenően további célok is megjelennek, melyeket nem biztos, hogy jövő év közepén, előfordulhat, hogy inkább azt követően fognak érezni az adózók. Ebből is lehet látni, hogy nem egy folyamat végét jelenti a jövő év közepe, hanem egy újabb lépcsőfokot az adóhivatali adatszolgáltatások fejlődésében, az adóhivatali szolgáltatások terjedésében.

CZÖNDÖR SZABOLCS